

2025-12-18

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Ärende: Remissvar – EU-kommissionens förslag till sektorsförordningar för perioden 2028–2034
Diarienummer: LI2025/01620

Remissvar – EU-kommissionens förslag till sektorsförordningar för perioden 2028–2034

Fremia välkomnar målsättningen att samla stora delar av EU:s program i en gemensam ram för perioden 2028–2034. Vi vill dock vara tydliga med att vi ser att detta kommer att innebära stora förändringar och att vi på det tillgängliga underlaget har svårt att till fullo förstå och därmed kunna bedöma vilka konsekvenser det kommer att få. För att stärka sysselsättning, kompetensförsörjning och social inkludering, områden där våra medlemmar inom idéburen sektor, kooperativ och sociala företag är centrala utförare, finns det en rad områden där Sverige behöver säkerställa att ambitioner och genomförande hänger ihop.

Övergripande synpunkter på NRP-ramverket

Partnerskap som krav, inte bara ambition

Förslaget till det NRP-ramverket betonar partnerskapsprincipen och nämner civilsamhälle och sociala parter som viktiga aktörer. Det innehåller samtidigt inga bindande mekanismer för faktisk inkludering av dessa aktörer i beslutsfattandet. Beslutsmakten riskerar att centraliseras till nationell nivå när separata program och partnerskapsavtal ersätts av en enda plan. Sverige bör därför verka för att NRP-planen innehåller mätbara minimikrav för **meningsfullt deltagande**. Det innebär t.ex. att fastställa strukturerade samrådsprocesser (med tidplaner och protokoll), tydlig återkoppling på lämnade synpunkter, och att civilsamhälle samt arbetsmarknadens parter ges plats i övervakningskommittéer och liknande organ. Dessa krav på partnerskap bör även genomsyra Interreg-delen och de sektorsspecifika kapitlen i planen.

EU-faciliteten (kris- och flexibilitetsmekanismen)

Vi stödjer idén om ökad flexibilitet genom den föreslagna EU-faciliteten som ska möjliggöra omfördelning av medel vid oförutsedda kriser. Samtidigt behövs tydliga transparenskrav och konsekvensbedömningar av hur större budgetomfördelningar kan påverka planerade sociala investeringar. För att skydda investeringar i människor bör

Sverige tillämpa en princip att inte omfördela medel från social inkludering, sysselsättning och kompetensinsatser till andra ändamål utan föregående social konsekvensanalys och dialog med berörda parter.

Förenkling och "single audit"

Vi välkomnar ambitionen att införa ett *Single Rulebook* för fonderna och behålla principen om (*single audit*, vilket kan minska dubbla kontrollsystem. Sverige bör slå fast att förenklande kostnadsmodeller (tex. Schabloner och klumpsummor) används där det är möjligt och undvika överimplementering av regler nationellt. En enhetlig och digitaliserad hantering till exempel en gemensam ansöknings och uppföljningsportal och proportionerliga kontrollrutiner, är särskilt viktig för mindre aktörer.

Prestationsramen

Resultat- och prestationsramen i den föreslagna NRP-strukturen ska ge incitament att nå uppsatta mål. Vi accepterar principen om resultatstyrning, men vill varna för indikatorer och mål som riskerar att missgynna insatser för de mest utsatta. Sverige bör vid utformningen eftersträva en uppsättning indikatorer där kortsiktiga utfall kombineras med uppföljning över tid och där det finns utrymme för kvalitativa mål och kapacitetsmål. Insatser som tar längre tid att ge resultat, såsom etablering av arbetslösa, bör inte missgynnas av hur prestationsramen tillämpas.

Särskilda synpunkter per förordning

Nedan följer specifika synpunkter på utvalda sektorsförordningar med fokus på de delar som är mest relevanta för civilsamhällets och idéburna aktörers verksamhet.

1. Europeiska socialfonden (ESF) – COM(2025) 558

Inriktning och resursfördelning

Vi tillstyrker den tydliga prioriteringen av social inkludering i ESF-förslaget, inklusive stöd för att uppfylla den Europeiska barngarantin och fortsatt fokus på ungas ställning. Sverige bör redan i NRP-planen ange en tydlig resursandel för social inkludering och insatser mot barnfattigdom. Likaså ser vi behov av att öronmärka en del av ESF-medlen till tidiga, arbetslivsförberedande insatser för nyanlända och för långtidsarbetslösa, för att främja en snabbare etablering. En annan viktig aspekt är att stärka tillgängligheten och motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning, så som förutsättningar för självständigt liv, full delaktighet i arbetslivet och i samhället i stort.

Partnerskap och kapacitetsstärkning

Det är avgörande att arbetsmarknadens parter och civilsamhällets organisationer

medverkar i **hela kedjan** för ESF, från behovsanalys till genomförande och uppföljning. Partnerskapsprincipen i NRP-regelverket behöver operationaliseras tydligt nationellt. Vi vill också understryka behovet av kapacitetsstärkning: Om Sverige har landsspecifika rekommendationer kring partssamverkan bör en del av ESF-medlen kunna avsättas till att stärka kapaciteten hos sociala parter och civilsamhällesorganisationer. Exempelvis utbildningar, nätverk och utvecklingsprojekt som rustar idéburna aktörer att delta effektivt i genomförandet. Civilsamhällets organisationer, inte minst idéburna utförare, har en särskild roll i att nå personer som står längst från arbetsmarknaden och i att genomföra insatser för social inkludering och fattigdomsbekämpning. Därför måste de ges tydligt utrymme i utformningen och styrningen av ESF i Sverige.

Kompetensomställning för gröna och digitala jobb

Fremia anser att ESF i hög grad bör stödja branschvisa kompetenslyft som kopplar till den gröna omställningen och digitaliseringen. Insatser för att validera reell kompetens, utveckla branschvisa kompetensekosystem och stärka livslångt lärande är centrala. Vi ser även positivt på att ESF kan stödja arbetsintegrerande sociala företag (ASF) som skapar nya jobb för personer långt från arbetsmarknaden. Sådana arbetsintegrerande insatser bör ges utrymme inom ramen för fondens mål om sysselsättning och inkludering.

Förenkling för små utförare

För att säkerställa att även mindre idéburna aktörer kan delta i ESF-finansierade projekt krävs enkel och förutsägbar administration. Vi uppmanar till bred användning av schablonkostnader och klumpsummor inom ESF, i synnerhet för projekt som drivs av mindre organisationer. Kontroll- och revisionskrav bör anpassas efter projektens storlek och karaktär, så att inte administrativa bördor avskräcker deltagande. Dessutom bör nationella myndigheter samordna och standardisera sin hantering t.ex. genom att använda likartade mallar och digitala system för att underlätta för stödmottagarna.

2. Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) inkl. Interreg & Sammanhållningsfonden – COM(2025) 552

Social och lokal nytta i ERUF

Vi tillstyrker delvis förslaget och vill särskilt betona att regionalfondsmedlen inte enbart bör fokuseras på hård infrastruktur och företagsstöd. Det är viktigt att ERUF medel också kan användas i syfte att stödja "mjuk" infrastruktur, som exempelvis kompetenshöjning, social innovation och insatser som stärker social sammanhållning och social innovation. Det ligger inom fondens syfte och stärker regional konkurrenskraft. Social ekonomi och idéburna aktörer spelar en roll i regional utveckling, exempelvis genom att bidra till lokal service, inkludering på arbetsmarknaden och innovation inom välfärdstjänster. Programmen bör utformas så att insatser möjliggörs där de gör nytta, även om ERUF

traditionellt är inriktat på fysiska investeringar.

Interreg: lägre trösklar för små aktörer

I de delar av förordningen som rör territoriellt samarbete (Interreg) efterfrågar vi tydliga mekanismer för särskilda *Small Projects Funds* och mikrostöd. Småskaliga samarbeten i gränsregioner som till exempel mellan föreningar, kooperativ eller kommuner kan ge värdefulla resultat men tyngs i dag ofta av oproportionerlig byråkrati. Därför bör det i Interreg-kapitlet anges förenklade vägar för mindre projekt, som sänker tröskeln för svenska idéburna aktörer att delta i gränsöverskridande samarbeten. Det kan inkludera möjlighet till lump sum-finansiering av mikropjekt och förenklade ansökningsprocesser. Idéburen sektor har en viktig roll i att genomföra insatser för social samanhållning i gränsregioner, och de bör kunna ta del av medlen i praktiken.

Förenkling och tydliga regler

Liksom för ESF bör **förenkling** genomsyra även ERUF och Interreg. Vi förespråkar att schablon- och enhetskostnader (SCO) samt finansiering som inte baseras på faktiska kostnader används i så stor utsträckning som möjligt, i syfte att minska administrationen. Dessutom bör nationella tolkningar och tillämpningar harmoniseras. Myndigheter ska ha samma praxis för t.ex. dokumentationskrav. Undvik nationella tilläggskrav utöver EU-reglerna så långt det går. Reglerna måste vara konsekventa och enkla för de aktörer som söker medel. Mindre civilsamhällsorganisationer som ofta saknar administrativa resurser riskerar annars att trängas ut.

3. Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) – COM(2025) 540

Tidiga arbetslivsspår för nyanlända

Fremia vill se att Sverige säkerställer sammanhållna etableringskedjor mellan AMIF-insatser ESF-och ERUF-finansiering. Syftet är att en nyanländ eller asylsökande kan gå från tidiga insatser som språkpraktik, yrkesvalidering eller utbildning med AMIF-stöd, och därefter slussas vidare till ESF-finansierade arbetsmarknadsåtgärder eller ERUF-finansierade sociala innovationer. Sådana *”paketlösningar”* skulle ge snabbare vägar till jobb, praktik och kompletterande utbildning för migranter och samtidigt hjälpa till att möta kompetensbehov på arbetsmarknaden.

Partnerskap med migrantledda organisationer

Vi understryker att partnerskapsprincipen tillämpas inom AMIF-programmet. Det innebär att migrant- och flyktingledda organisationer och relevanta civilsamhällesaktörer involveras på ett strukturerat sätt. Sveriges NRP-plan bör tydliggöra hur dessa aktörer bjuds in i utformning och uppföljning av integrationsinsatser, samt hur en medverkan kan underlättas genom t.ex. kapacitetsstöd eller öronmärkt finansiering. Inkluderande

partnerskap förbättrar kvaliteten och legitimiteten i integrationsåtgärderna och säkerställer att stödet når målgruppen på rätt sätt.

Finansiell förutsägbarhet och stabilitet

Eftersom integration och inkludering är långsiktiga bör AMIF (och ESF) användas för fleråriga överenskommelser med idéburna utförare. Projekt som sträcker sig över flera år eller programavtal som ger utförarna längre planeringshorisonter, skulle minska risken för avbrott i viktiga etableringsinsatser. Samfinansieringskraven behöver samtidigt hållas på en rimlig nivå för att mindre organisationer ska kunna medverka. Till exempel bör staten kunna bidra med nationell medfinansiering eller förskottering, så att små aktörer inte behöver ligga ute med egna pengar.

Budgetram och mål

Vi noterar den övergripande budgetnivån som föreslås för AMIF och att fonden ges ett brett målområde. Det är viktigt att Sverige i de kommande förhandlingarna bevakar att tillräckligt med AMIF-medel avsätts för tidig integration och social inkludering, och att dessa inte trängs undan av andra ändamål. Vi förordar att det svenska programmet lägger tonvikt vid arbetslivsnära och socialt inkluderande insatser som kortat vägen till arbete, praktik och utbildning och därmed gynnar både individ och samhälle.

4. Inre säkerhet och gränsförvaltning – COM(2025) 542 (ISF) & COM(2025) etc

Vi vill framhålla en viktig horisontell princip: eventuella omfördelningar av medel inom NRP-ramen till följd av akuta säkerhetsbehov eller gränsåtgärder får **inte** ske på bekostnad av nödvändiga sociala investeringar. Balansen mellan "säkerhet" och "inkludering" bör upprätthållas. Social sammanhållning och kompetensförsörjning är en del av samhällets motståndskraft. Partnerskapsprincipen bör tillämpas där det är möjligt.

5. Jordbruk, landsbygd, fiskeri och skolprogram – COM(2025) 560/553/554/559

De **horisontella principerna** bör gälla även här. **Partnerskap:** Civilsamhällets aktörer t.ex. landsbygdsutvecklingsföreningar, kooperativ och lokala initiativ bör ges möjlighet till insyn och deltagande i utformning och uppföljning av programmen. **Förenkling:** Målet om minskad byråkrati ska genomsyra alla kapitel. Till exempel bör *Single Rulebook*-principen omfattas för att undvika parallella regelverk. **Sociala villkor:** Sociala hänsyn får inte glömmas bort. När offentliga medel fördelas via upphandling eller stöd ska grundläggande arbetsrätt, icke-diskriminering och likabehandling säkerställas, så att skattemedel används ansvarsfullt och konkurrens sker på schyssta villkor.

Genomförandefrågor – nationella behov inför Sveriges NRP-plan

För att intentionerna i EU-förslagen ska bli verklighet föreslår Fremia att Sverige i

utformningen av den nationella och regionala partnerskapsplanen, särskilt beaktar:

Nationell samverkansmodell för partnerskap

Inrätta en permanent och transparent struktur för partnerskap på nationell nivå där arbetsmarknadens parter, civilsamhällets organisationer, sociala företag och andra relevanta aktörer deltar från behovsanalys till uppföljning. En sådan nationell samverkansstruktur ger verklig innebörd åt partnerskapsprincipen och motverkar risken att mindre aktörer marginaliseras.

Vi föreslår att regeringen utreder möjligheten att skapa en **gemensam portal** för ansökan, redovisning och uppföljning av samtliga NRP-fonder i Sverige. Vi föreslår att Sverige i NRP-planen formulerar ett resultatramverk som premierar faktisk samhällsnytta och inte bara kortsiktiga siffror. Alltså kombinera kortsiktiga utfallsindikatorer med uppföljning över tid, samt att tillåta kvalitativa indikatorer och kapacitetsmål för insatser som bygger strukturer och samarbeten, särskilt när projekten riktar sig till de mest utsatta grupperna.

Rimliga samfinansieringskrav och stabil finansiering

Fremia vill betona vikten av att samfinansieringskraven utformas så att idéburna och små aktörer faktiskt har möjlighet att medverka. Inom exempelvis ESF och AMIF bör nationell offentlig medfinansiering kunna tillhandahållas centralt för projekt där den egna ekonomin är svag, till exempel genom en särskild medfinansiering eller garantilösning för civilsamhällsprojekt. Fleråriga avtal eller programöverenskommelser bör användas där insatserna kräver långsiktighet, särskilt inom social inkludering och integration.

Synergier mellan fonderna

Sverige bör proaktivt skapa förutsättningar för synergier mellan fonderna genom att redan i NRP-planen ange hur kedjor av insatser kan utformas med stöd av AMIF, ESF och ERUF. NRP-planen bör innehålla exempel eller riktlinjer för sådana kombinationer, så att regionala och lokala aktörer uppmuntras att bryta stuprörstänk. Eventuella administrativa hinder för kombinerad finansiering behöver samtidigt identifieras och minimeras.

Fremia står till förfogande för fortsatt dialog och konkretisering i det här arbetet så att EU:s fonder för 2028–2034 kommer till största möjliga nytta för samhället.

Med vänlig hälsning,

Petter Skogar, vd